Радмила Сатарић, Богдан Сатарић, Стефан Сатарић

ВРТ ТЕСЛИНИХ ИЗУМА И ШЕКСПИРОВИХ СОНЕТА

Уредник
Зоран Колунџија

Радмила Сатарић
Богдан Сатарић
Стефан Сатарић

ВРТ
ТЕСЛИНИХ ИЗУМА
И
ШЕКСПИРОВИХ СОНЕТА

ПРОМЕТЕЈ
НОВИ САД

ШЕКСПИР

СОНЕТИ

SHAKE-SPEARES

SONNETS.

Neuer before Imprinted.

George Stevens

AT LONDON

By *G. Eld* for *T. T.* and are to be solde by *John Wright*, dwelling at Christ Church gate.

1609.

Вилијем Шекспир

СОНЕТИ

Препевао Стеван Раичковић
по прозном преводу Живојина Симића

ГРАМАТИК
2002

Свет има своје светлосне оријентире. Без њих би био као пустиња која се не наводњава и чији су путеви закрчени и непроходни, све би било херметично, недоступно и неслободно. Уз њих је, срећом, све витално, охрабрујуће и перспективно.

Када помислимо или кажемо имена Тесла и Шекспир, отвори нам се небо широко и плаво са сјајем сунца и погледима на вртове живота и најлепшег биља. Два човека са душом и мислима богатим као космос и са срцима устрепталим од љубави према људском роду, са жељама да то све представе и дарују свету за вечна времена. Из врта њиховог мисаоног обиља ми добијамо снагу, лепоту, мирисе, сјај свега најбољег. Паралелно ходају кроз времена и просторе и преплићу им се идеје. Шекспир је наговестио својим сонетима долазак Тесле који ће светлошћу исписати брилијантне сонете електротехнике.

Свет моћне енергије, вибрација и фреквенција присутан је у Теслиним научним патентима и у Шекспировим сонетима.

Постоји у универзуму једно место које повезује ова два генија.

V

Време што нежним радом оваплоти
Лепоту – сталну мету нашег вида,
Постаће једном тиранин лепоти
И порушити све оно што зида.
Немирно, вечно време лето води
Ругобној зими да га ту развеје,
Мраз кочи сок и лишћу рачун своди,
Лепоту скрива снег и голо све је.
Ал да не оста пречишћен дах лета
Ко затвореник, течан, усред стакла –
И траг лепоте несто би из света
И мисо на њу – не би нас дотакла.
Ал дестилисан цвет и усред зиме
Губи тек изглед, а мирише њиме.

Сонет V

Време што нежним радом оваплоти
Лепоту – сталну мету нашег вида,
Постаће једном тиранин лепоти
И порушити све оно што зида.
Немирно, вечно време лето води
Ругобној зими да га ту развеје,
Мраз кочи сок и лишћу рачун своди,
Лепоту скрива снег и голо све је.
Ал да не оста пречишћен дах лета
Ко затвореник, течан, усред стакла –
И траг лепоте несто би из света
И мисо на њу – не би нас дотакла.
Ал дестилисан цвет и усред зиме
Губи тек изглед, а мирише њиме.

Сонет V

Никола Тесла се одушевљавао Шекспировим сонетима. Богатство тема, мотива, идеја, лепота стила, имали су комфор у његовим мислима и доживљајима. Шекспиров раскошни жардин речи, метафора, персонификација, пренесеног значења, тонских виђета, досезао је до његове маште, као поглед на раскошан реални свет о чијем постојању је Тесла маштао. Сонет V је посебно значајан за комуникацију два великана по изразу „дестилација лепоте“ који је суштина структуре овог сонета.

Неумитни пролазак времена је главна тема овог сонета. Спољашња лепота постаје неусклађена са суштином када се примени овај појам. Форма губи своју изражајност и сјај на сличан начин као што зима уништава сјај лета.

Шекспир проналази песничко решење за овај редослед животних токова смештајући сјај лепоте и снаге у песничку метафору „дестилација лепоте“. Цвет може да увене, али његова визија и мирис остају сачувани у стакленој бочици:

Ал да не оста пречишћен дах лета
Ко затвореник, течан, усред стакла –
И траг лепоте несто би из света.

Дестилација суштине у поетском и научном смислу је победа суштине над формом и вечна светлост коју доносе научни патенти и поетика највиших домета. Пролазност времена брише се над вечним супстратима богатства енергије која се осећа и која постоји смештена као дестилат у стаклену ризницу човечанства. Теслина енергија и његове наизменичне струје су

директно дестилисање природе са жељом да се омогући њихов бежични пренос за целокупно човечанство. Теслин патент је дестилат мисли највишег домета и кореспондира са Шекспировим стиховима V сонета. Суштина остаје, а време њу само поставља на проверу вредности. Ако нестаје цвет, остаје парфем, не бледи његова лепота форме јер прелази у други облик.

Време као појам о схватању вредности је регулатор, мотиватор, меморијски космички запис и даје вечност појединцима који то заслужују. У маратону са вечним бележником остају верне највредније компоненте структуиране у ретке примерке људског рода.

Теслина енергија је функција природе пренета у научни проналазак који ће вечно продуктивно трајати, као што ће његови мотори, машине и нови роботи манифестовати непролазну снагу ума и продукт природе пренет у вечност.

Шекспирово поетично откривање суштине очувања лепоте кроз V сонет је веома блиско поети научних достигнућа, Николи Тесли, кога су још 1897. године новинари прозвали Шекспиром машинства и електротехнике.

Тесла је изврсно познавао Шекспирова дела. Радо је говорио стихове његових сонета које је знао напамет. У ходу времена, релативној просторној и временској дистанци, два великана су се састала у поетско-научном дијалогу – дестилату *лепоте*.

XIV

По звездама свој суд ја донети нећу,
А астрологију, чини ми се, знам,
Ал не да предскажем добру и злу срећу
Нит куги и глади изгледе да дам;
Не погађам шта ће у минут се збити,
Нит његову кишу ил ветар ил гром,
Нити кнежевима да л ће добро бити
По небеском честом знаку било ком;
Из звезданих твојих очију ја само
Читам знак сазнања: „Истина и чар
Цветаће заједно тек ако им дамо
Своје лепо семе од себе на дар";
Или ти проричем: „Твој смртни час биће
И за истину и чар – смртно пиће."

Сонет XIV

По звездама свој суд ја донети нећу,
А астрологију, чини ми се, знам,
Ал не да предскажем добру и злу срећу
Нит куги и глади изгледе да дам;
Не погађам шта ће у минут се збити,
Нит његову кишу ил ветар ил гром,
Нити кнежевима да л ће добро бити
По небеском честом знаку било ком;
Из звезданих твојих очију ја само
Читам знак сазнања: „Истина и чар
Цветаће заједно тек ако им дамо
Своје лепо семе од себе на дар“;
Или ти проричем: „Твој смртни час биће
И за истину и чар – смртно пиће.“

Сонет XIV

Чудесна комбинација и игра речи у XIV сонету је као игроказ ума са космичким визијама којима су били склони Тесла и Шекспир. Светлост као битан елемент обасјава XIV сонет и упућује на значајан појам вечне светлости коју је изумео Никола Тесла. Шекспирова запитаност о суштини живота даје одговор и кроз ефикасност Теслиног научног рада, открића која ће преобразити свет у виду научне ренесансе. Јер космичке вредности и лепота су стимуланси за свемирски дух узвишених бића да њихову структуру пренесу у људске животе у концепту новог духовног богатства и иновативне, лепше креације живота.

Светлост је интуитивног карактера, она се налази у унутарњем свету бића као соларни простори, нарација о звездама, пренесена прича у целокупност космичког устројства. Ове соларне пределе досегнули су својом интуицијом и инвенцијом Никола Тесла и Вилијам Шекспир.

Сонет XIV већ избором симболичних речи је као представљање врховног, досезање до посебног нивоа сазнања, до људске среће. Креирање песничке слике сугерише просперитет. Тако се дешава и са маестралним песником Шекспиром који елегантно речима гради стимуланс за новог креатора света, Николу Теслу:

Из звезданих твојих очију ја само
Читам знак сазнања: „Истина и чар

Цветаће заједно тек ако им дамо
Своје лепо семе од себе на дар“...

За песника звезде су стимуланс песничком надахнућу, описивању емоција, а за научника Теслу су стимуланс за неисцрпно научно проучавање светлости звезда и космичких закона на основу којих је стварао своје научне патенте.

Сваки Шекспиров сонет је Теслин микрокосмос о енергији, вибрацији и фреквенцији.

XV

Кад помислим само: све што расте да је
Савршено тек у малом трену живом,
И да позорница – свет је, која даје
Представу под тајним звезданим упливом;
Кад видим да људи расту налик биљу
И да и њих исто небо крепи, слаби,
Да им млад сок брзо стиже старом циљу
А њина лепота у заборав граби;
И мисао на ту сталну мену тада
Слави благо твоје лепоте мом оку,
Док време са смрћу договоре склада
Да твој дан претвори у поноћ дубоку.
Због тебе с временом мој рат сада траје:
Што ти оно узме, моја хвала даје.

Сонет XV

Кад помислим само: све што расте да је
Савршено тек у малом трену живом,
И да позорница – свет је, која даје
Представу под тајним звезданим упливом;
Кад видим да људи расту налик биљу
И да и њих исто небо крепи, слаби,
Да им млад сок брзо стиже старом циљу
А њина лепота у заборав граби;
И мисао на ту сталну мену тада
Слави благо твоје лепоте мом оку,
Док време са смрћу договоре склада
Да твој дан претвори у поноћ дубоку.
Због тебе с временом мој рат сада траје:
Што ти оно узме, моја хвала даје.

Сонет XV

Узбудљива песничка визија и генеалогија мотива осцилују у Шекспировом поетском надахнућу у XV сонету као електрицитет који бљеска и његовим мислима не да мира. Јер мир је нерешавање загонетних мисли и идеја. Шекспир приближава поетско надахнуће научном надахнућу са жељом да реши на песнички начин енигму о времену и његовом утицају на човека. Филозофским стилом, питомо, надахнуто, неке велике појмове поставља у ребус који потреса и његове мисли. Вечна енигма о моћи и снази, сјају лепоте за времена, покреће питање о позитивном утицају времена и успоравању његовог брзог протицања. Ова наизглед нерешива енигма је постала инспирација и за генија Николу Теслу који је имао расправу о овом појму и могућности његовог решавања. Теслин чланак „О повећању људске енергије“ који је објављен јуна 1900. године у часопису *Century*, покренуо је многа питања, а Тесла је потражио и решење за ово научно питање. Осећао је себе као аутомат који делује на реакције других иницијатора који су ван његовог бића, као и сва друга бића која делују на реакције небеских тела. Тесла је веровао у повећање силе која покреће људско биће напред. Такође, знао је да људска енергија опада под ратним околностима, незнањем, деструкцијом и мраком... Обојица мисле о томе како се акумулира, троши и обнавља људска енергија. Ово преусмеравање прати и песнички израз у XV сонету:

Кад помислим само: све што расте да је
Савршено тек у малом трену живом,
И да позорница – свет је, која даје
Представу под тајним звезданим упливом...

Свет је позорница са статистима и актерима, са подељеним улогама у сценарију или режији неког поретка који разумеју само најумнији. Зраци светлости, сунце и звезде су покретачи динамике као физичког процеса у једначини живота. Тесла је веровао да је могуће умешати научничку инвенцију у кориговање задате формуле и тако повећати људску енергију, а самим тим подићи вредност живота. Шекспир и Тесла су у паралелној акцији у смислу помоћи људском бићу на свемирском проспекту живота. Да живот, његова величина и лепота не остану само у визији ока као сећање на минуле вредне дане, већ да порасте веровање и жеља за новим квалитетом који би успорио процес пролазности. Како накалемити нову енергију која се може добити из постојећих материјалних ресурса? То накалемљивање може се догодити преусмеравањем пажње на више нивое свести у смислу акумулирања духовних и интелектуалних вредности које доносе нова решења. Теслино решење јесте да се акумулира енергија природе која би иначе ишчезла и да се претвори у вечну енергију.

XVI

На моћнији начин што не почнеш бој
Са тиранином пред ким време трне,
И бољим средствима но што је слик мој
Не утврдиш се када смак насрне?
Ти на врху срећних сâта стојиш сад
И необделан многи би врт света
Да рађа цветове живе био рад
Сличније теби од твога портрета:
Тад би у обличју своме живом ти
Живео живот, какав не би дала
Ни слика која се под кичицом зби,
Ни под невештим мојим пером – хвала.
Сачуваћеш се дарежљивим чином:
Живећеш сликан сопственом вештином.

Сонет XVI

На моћнији начин што не почнеш бој
Са тиранином пред ким време трне,
И бољим средствима но што је слик мој
Не утврдиш се када смак насрне?
Ти на врху срећних сâта стојиш сад
И необделан многи би врт света
Да рађа цветове живе био рад
Сличније теби од твога портрета:
Тад би у обличју своме живом ти
Живео живот, какав не би дала
Ни слика која се под кичицом зби,
Ни под невештим мојим пером – хвала.
Сачуваћеш се дарежљивим чином:
Живећеш сликан сопственом вештином.

Сонет XVI

Сигурно остаје само оно што сликамо сопственом вештином – поетска је порука Вилијама Шекспира у XVI сонету која кореспондира са научним, стваралачким ставовима Николе Тесле.

Време је зачаурен и имагинативан појам који треба објаснити, и размишљати шта се дешава са човеком у његовом протоку, брзом темпу... Која је оптимистична људска перспектива после свих животних заноса, трагања и остварења. Перцепција би требало да постане јасна свима, да не би требало мисао о будућности носити као терет. Шекспирова питања иду паралелно са открићем нове слике, лика који нуди решење енигме. Никола Тесла је сјајна слика својих предака, а он је Шекспирове стихове акцептирао и својом луцидношћу створио своју слику која је уграви рана у вечност инвенције и вансеријских научних постигнућа. „Сликан сопственом вештином" је моћан аргумент за личну иницијативу, откривање и апликацију властитих вредности које потврђују човечност у перспективи будућности. Никола Тесла је витешки успео да ослика свој лик властитом вештином, као да су га Шекспирови стихови узнели у сфере највиших духовних, стваралачких вредности.

Анализа Шекспировог XVI сонета усмерава пажњу ка решењима високог нивоа и сврси креативног живљења које даје човеку шансу да надживи пролазност времена... Време се не може вратити, слика о њему остаје као сведочанство да је постојало. Најлепше обележје Теслиног времена је његов аутопортрет осликан његовим визуелизацијама, патентима који